

Obrazy a slova proti beznaději

Převod materiálu
Marta Sedláčková
Pořadí v lekci
43

Téma

Bůh jako počátek i konec

Cíl

- Předškolákům ukázat, že Bůh má první i poslední slovo, jak o tom svědčí první a poslední strany Bible.
 - Představit knihu Zjevení jako krabičku poslední záchrany do zlé doby, která přináší Boží pohled, širší a obsáhlejší, než jsou naše možnosti.
 - Uvažovat nad slovy a obrazy ze Zjevení a přivlastnit si je.
-

Pro učitele

Biblický text: Zj 1, Zj 21

Výkladové poznámky

Zjevení Janovo popisuje katastrofy jako realitu našeho světa, tyto hrůzy však nepřicházejí od Boha a nejsou to žádné Boží tresty. Bůh v těchto katastrofách mluví hlasem jemným a tichým a přichází do nich jako Beránek, trpící s trpícími.

Pro pochopení Janova zjevení obecně nabízí J. Mrázek tři poznámky:

- a) Zjevení mluví snovou logikou, obrazy snů a nočních můr; to, co je ve dne nelogické, ve snu logiku dává (např. víme, že postava je někdo blízký, i když vypadá jinak).
- b) Zjevení je srozumitelné především v kritických chvílích; je to dobrá zpráva do špatné doby, dává naději, nevzbuzuje strach. Pokud někdo Zjevením straší, nepochopil ho. Zjevení „mluví“ zvlášť tehdy, kdy to potřebujeme ve zlé situaci slyšet. Pokud k nám Zjevení „nemluví“, buďme vděční za dobrou dobu.
- c) Zjevení konkrétní zlou situaci zařazuje jako epizodu do světových dějin — ty se nevymkly Stvořiteli z rukou, mají smysl i cíl. Zažívaná zlá chvíle má svůj konec a z Božího pohledu na celek dostává smysl.

Alfa a omega (Zj 1,8) — počátek a konec (Zj 21,6) — první a poslední (Zj 22,13). Podle Jana je alfa a omega obraz pro Boží suverenitu nad světem i dějinami. Bůh dal všemu počátek, je prvním, měl první slovo. Bude mít také slovo poslední, to, co začal, se nevymklo z jeho moci. Bůh je sice vládnoucí nade vším, ale to, co se děje mezi tím („písmena“ mezi alfou a omegou = lidské dějiny), nemusí být jeho vůle, jeho vláda tu nemusí být znát. Zde se nacházíme — Janovo zjevení nám pomáhá vidět celek.

Pro první kapitolu (vlastně pro celé Zjevení) je příznačné, že vedle sebe staví **dva různé pohledy** na tutéž situaci — lidský a alternativní Boží. Jan vyhnán na Patmos, přesto úasten na nebeské bohoslužby. Malé rozptýlené křesťanské komunity Malé Asie mají svého zástupce u Boha (andělé), jako podle dobových p

edstav m?ly jen ty nejv?tší národy, B?h o nich ví (mají i svou „sví?ku v nebi“– svícny). K?es?any, svírané pozemskou mocí a pronásledováním, má ve skute?nosti v ruce sám Kristus (hv?zdy).

Syn ?lov?ka / Kristus se Janovi zjevuje jako ohromující, zá?ivý, plný sv?tla, vpodstat? nepopsatelný (jsou to snové obrazy, p?esn? namalované by p?sobily sm?šn?). P?edstavuje se op?t jako první a poslední. Jako ten, kdo nás p?edešel ve smrti a p?edchází nás i ve vzk?íšení. Jako ten, kdo má **klí?e od hrobu** — m?že otev?ít i podsv?tí a dojít si pro nás. O smrti a život? rozhoduje ten, který sám utrpením a smrtí prošel. Za?átkem i koncem jednotlivého lidského života je op?t B?h/Kristus.

Kapitola 21 navazuje na téma po?átku a konce. Na konci nep?ichází totální katastrofa (jak se vnímá v b?žném použití slovo apokalypsa), ale **Boží znovustvo?ení** (Zj 21,1 vid?l jsem nové nebe a novou zemi). Jde o jakýsi Boží „vzdoropodnik“. Mo?e, které vystupovalo jako zásobárna zla a stále nových oblud, do nového stvo?ení nepat?í. Od Boha p?ichází také nový Jeruzalém, který je symbolem Božího p?ebývání mezi lidmi. B?h sám je nejen smyslem a završitelem d?jin, ale také t?šitelem individuálních bolestí. **V Boží blízkosti už je jen život**, smrt tu nemá místo. Je to „hotová v?c“ (Zj 21,6 Již se vyplnila.) Ten, kdo touží a žízní (ví, o sob?, že mu n?co chybí), bude napojen samotným Bohem. „Na konci“ není n?jaká událost, ale osoba, B?h sám.

Úskalí

Zjevení Janovo je kniha nad?je, nikoliv strašení, tomu odpovídají i vybrané texty.

D?ti a jejich p?ístup k hrozivým a zlým událostem: Mladší d?ti si neuv?domují hr?zy sv?ta a definitivnost smrti (pohádkové vnímání: zabiju t?, pak se zase oživíš). Jakmile však si tuto kone?nost uv?domí, jsou ke skute?nosti smrti, možnosti ekologické katastrofy, konce sv?ta atd. velmi citlivé. Je t?eba se soust?edit na nad?ji — konec není n?jaká katastrofa nebo událost, konec je B?h, setkání s Bohem.

Odkazy

Mrázek, Jiří: *Zjevení Janovo*. Praha: Centrum biblických studií AV?R a UK v Praze ve spolupráci s ?eskou biblickou spole?ností, 2009.

Odkazy na starší p?ípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro d?ti

Záv?re?nou úlohu lze zpracovat jako bohoslužby pro celý sbor. Navržené ?innosti lze kombinovat. Na prosté vypráv?ní pro p?edškoláky lze navázat samostatnou ?inností pro d?ti (viz mladší a starší školní) b?hem b?žného kázání pro dosp?lé. Nebo p?íb?hové zpracování pro mladší d?ti doplnit krátkým rozvinutím tématu pro dosp?lé, atd. P?i b?žné ned?lní škole využijte úvod pro mladší školní (víte, co je to kápézetka?) jako okénko do bohoslužeb.

P?edškoláci

Vypráv?jte podle nazna?eného schématu pomalu a soust?ed?n?, p?ed sebou na zemi nebo na stole budete vytvá?et pomocí p?edm?t? obraz, využijte r?zné figurky, zví?átka, obrázky, p?ípadn? je m?žete vyst?íhat z barevné plsti. Všechny pom?cky m?jte nachystané v košíku nebo krabici tak, jak p?jdou za sebou. Pokud nechcete chystat pom?cky, lze totéž kreslit pomocí ?erné a barevných fix, budete pot?ebovat akorát Bibli a velký (balící) papír. Tempo, p?i kterém vyprávíte a kreslíte zárove?, je práv? akorát vhodné. Celou aktivitu lze také vytvá?et na nást?nce nebo flanelografu (vhodné p?i využití p?i spole?ném shromážd?ní pro celý sbor). Dají se také vybrat obrazy z karet Obrazy života apod.

Jste připraveni slyšet dnešní vyprávění? *Pořkejte, až se dítí soustředí. Rozložte před sebou šátek, nebo kus látky (kulatý), případně papír.*

Vezměte Bibli a ukažte ji dětem, držte ji tak, aby ji viděly správně, ne vzhůru nohama. Tohle je Bible.

Bible je plná slov o Bohu a o lidech. *Prolistujte Bibli a položte ji před sebe.*

Na začátku, na prvních stránkách Bible (*otevřete Bibli na prvních stranách Genesis*) se píše: Hlavní slovo má Bůh. Řekl a stvořil svět. Byl to dobrý svět. Se sluncem a měsícem (*skládejte nebo kreslete vedle Bible, na vaši pravou stranu to, o čem mluvíte*), s rostlinami, květy a plody, se zvířaty — rybami, savci i ptáky. Byli tu i lidé (*figurky nebo obrázek pro muže a ženu*). *Prohlédněte si, co jste vytvořili: Ano, Bůh stvořil dobrý svět.*

Listujte Bibli. Bible je plná slov a příběhů o Bohu a lidech.

Lidé umí říkat i zlá slova (*kreslete před sebe, před Bibli, například pusou s blesky, či pokládejte vystřižené blesky z černé plsti či papíru*). Dokáží si navzájem velmi ubližovat (*kreslete nebo ukazujte a pokládejte před sebe obrázek například ruky v pěst, meče, tanku*).

Když nepustí člověk Boha ke slovu, když Boha neposlouchá, je příběh lidí plný zla. *Kreslete, nebo pokládejte velké mraky vystřižené z tmavého materiálu (papír, plst).*

Vždycky se ale našťstí najde někdo, kdo Boha poslouchá. Kdo má rád Boha i lidi. Takoví lidé přinášejí do světa dobro a lásku. *Do obrazu před sebe vložte/nakreslete srdce.*

Prohlédněte si, co jste vytvořili: Jak tohle skončí? Vyhraje ve světě dobro, nebo zlo? Nemí těch dobrých moc málo? Odmlčte se.

Listujte Bibli na poslední kapitoly knihy Zjevení. Na konci, na posledních stránkách Bible se píše: Hlavní slovo má Bůh. Stvořil svět a nikdy ho neopustil. I když zlo někdy vyhrává, poslední slovo má dobro, poslední slovo má Bůh. Bůh všechno pokážené obnoví. Do obrazu na podlaze nebo na stole můžete vlevo od Bible vložit a zapálit malou čajovou svíčku; nakreslit nebo vložit obrázek světla, zářícího místa, obraz Ježíše jako Dobrého pastýře či Beránka apod.

Nyní budete citovat některé (upravené, zjednodušené) verše ze Zjevení. Zároveň budete kreslit či po jednotlivých barvách pokládat do obrazu duhu (na zemi či stole využijte plstěné pruhy nebo stuhy, na flanelografu si připravte duhu rozdělenou na jednotlivé barvy), duha by měla dosahovat od „začátku“ do „konce“, překlénout vše „dobré i zlé“ ve vašem obraze. Pokud kreslíte na zemi či stole, z pohledu dítí bude oblouk obrácený, jako miska. Na flanelografu bude normálně, nahoru.

V Bibli se píše:

Bůh říká: Já jsem počátek i konec. Zj 21,6 (*Rozvížte či kreslete zprava (stvoření) doleva (obnovené stvoření) červený oblouk duhy.*)

Bůh říká: Tomu, kdo žízní, dám napít zadarmo z pramene vody živé. Zj 21,6 — oranžový.

Bůh říká: Mám klíče od smrti i hrobu. Zj 1,18 — žlutý.

Bůh říká: A smrti již nebude, ani žalu ani nátku ani bolesti už nebude — neboť co bylo, pominulo. Zj 21,4 — zelený

Bůh říká: Budu s lidmi, a setu jim každou slzu s oči. Zj 21,3–4 — modrý

Bůh říká: Já jsem počátek i konec. Zj 21,6 — fialový

V tichu chvíli setrvejte.

Ptejte se: Co se vám na p?íb?hu nejvíc líbilo?

Pom?cky: Bible, obrázky nebo figurky a další p?edm?ty, látková ?i papírová duha. P?ípadn? fixy a papír.

Mladší školní d?ti

Víte, co je to KáPéZetka? Máme tady n?jaké skauty nebo táborníky, kte?í by to v?d?li? KáPéZetka je Krabi?ka poslední záchrany. Víte, co v ní musí být? Má ji dokonce n?kdo s sebou? (*Ideální je mít tuto akci s n?kým domluvenou nebo ji vytáhnout z kapsy sám.*) Krabi?ka poslední záchrany bývá malá krabi?ka, ve které jsou t?eba sirky, sví?ka, knoflík, jehla a ni?, náplast, provázek, tužka, trochu pen?z... Taková krabi?ka se normáln? válí v batohu, možná si ?íkáte, pro? ji s sebou máte. Ale jak se hodí, když se dostanete do n?jaké zapeklité situace, n?co se pokazí, ztratíte se, zmoknete, zraníte se... Už už byste t?eba za?ali propadat strachu a beznad?ji, že to nem?žete zvládnout, ale pak si vzpomenete, že v batohu máte malou krabi?ku, která by vám mohla pomoci. Najednou všechno vidíte jinak — i když jste t?eba stejn? zmoklí a mok?í, už víte, že si budete moc rozd?lat ohe?. Nebo si ve tm? rozsvítíte sví?ku. Nebo zalepíte rozbité koleno. Najednou to všechno vypadá daleko nad?jn?ji. Že se nakonec najdete, dojdete dom?, usušíte nebo potkáte n?koho, kdo vám pom?že. Že to prost? všechno dob?e dopadne.

A víte, že v Bibli máme taky takovou kápézetku? Je to jedna kniha, kterou v té Bibli nosíme, moc ?asto ji možná ani ne?teme, ale ona tam ?eká, aby nám dodala nad?ji ve chvíli, kdy to kolem nás nebo s námi bude vypadat opravdu špatn?. Ta kniha se jmenuje Zjevení Janovo a je úpln? na konci Bible. My si o ní n?co povíme, trochu si z ní p?e?teme. A vy si zapamatujete, že v té Bibli je, a kdyby vám bylo špatn?, m?žete si ji otev?ít a najít v ní nad?ji.

Ten, kdo tu knihu napsal, se jmenoval Jan. A byl opravdu ve svízelné situaci. Byl pro svou víru pronásledován. Dostal se až na ostrov Patmos. Je dost možné, že tam byl jako vyhnanec, že to bylo takové v?zení na ostrov?. Ale i když to bylo v?zení, tak na ten ostrov chodila pošta a dostávaly se tam zprávy o ostatních k?es?anech.

Jenže to byly zprávy dost smutné — jak je pronásledování krut?jší a krut?jší, k?es?any hází jako potravu lv?m a zabíjejí je i jinými zp?soby. Také že jsou lidé r?zn? šikanováni a vyhán?ni z domova, když se zjistí, že jsou k?es?ané. A n?kte?í k?es?ané už v tom pronásledování selhali — báli se totiž tak, že radši ?ekli, že v Ježíše nikdy nev?íli. A samoz?ejm? k Janovi dolehly i zprávy o válkách, ve kterých umírají lidé, i ti úpln? nevinní, protože vždycky jsou n?kde n?jaké války a nešt?stí.

A Jan neum?l svým bratr?m a sestrám pomoci, protože sám byl také pronásledovaný. Možná se každý den modlil za ostatní k?es?any, ale žádnou zm?nu nevid?l. A možná byl i na Boha našťvaný: Jak to, že se to d?je? Pane Bože, pro? pronásledují ty, kdo t? mají rádi? Pro? to dopustíš, takové zlo?! A B?h mu odpov?d?l.

Jednou ve?er, když šel spát (nebo to bylo v poledne?), se to stalo. Bylo to jako sen, ale nebyl to sen. Bylo to skutečné a zárove? to bylo n?co úpln? jiného než to, co zažíval každý den. K Janovi p?išel and?l a ?ekl mu: Poj? se mnou, B?h ti chce ukázat sv?t, jak ho vidí on. A ty o tom pak napíšeš i ostatním k?es?an?m.

Bylo to, jako by se vznesl nad ten ostr?vek a vid?l celý sv?t. A jako kdyby vid?l nejenom dnešek, ale také v?erejšek a p?edv?erejšek, a taky zít?ek a všechny dny, které teprve nastanou. A to všechno najednou. Janovy o ?i vid?ly války a zlé vládce, kte?í pronásledují k?es?any, a že když jeden odejde nebo je svržen, hned se objeví další krutovládci. Janovy o?i vid?ly slzy a utrpení jednotlivých lidí, a bylo to moc slz a moc bolesti. Jenže pak celý ten sv?t uvid?l i Božíma o?ima. Vid?l, že B?h byl d?ív, než vznikl sv?t, že B?h byl na za?átku. Že B?h byl za?átek. A že sv?j sv?t nikdy neopustil. Vid?l, jak B?h bojuje každý den proti zlu a poráží všechny ty kru?áky, a d?lá to stále a znovu, a nakonec pak p?ivazuje ?ábla jako psa k boud?, aby už nemohl rozpoutávat další zlo. Vid?l Ježíše, jak s velkým klí?em odemýká v?zení, které si z?ídila smrt, a všechny

vede k Bohu, do života. A Jan viděl, jak sám Bůh každému osušil slzy. A ještě mnoho dalšího viděl Jan a všechno to zapsal. A viděl a slyšel taky, že Bůh je nejen začátek, ale také konec. Že je to on, s kým se na konci setkáme a kdo je stále s námi.

Když pak všechny obrazy pomalu pohasínaly, ptal se Jan nevěřícně: Je tohle všechno pravda? Kdy se to stane? A dostal na to odpověď od Ježíše: Věř mi, to, co jsi viděl, to je hotová věc. Bůh zvíťazil nad zlem i nad smrtí.

Jan sednul ke stolu a psal všechno, co viděl a slyšel, a pak to opsal na další papír a ještě jednou a ještě a ještě. A druhý den poslal do všech sborů, které znal, tuhle zprávu: Bůh je počátek i konec. I když to teď ještě nevypadá, zvíťazil nad zlem. Život porazil smrt. Světlo je silnější než tma. Držte se této naděje. Bůh je s námi.

A ve sborech si to četli, když jim bylo dobře a radovali se z té zprávy. A četli ji, i když jim bylo tak zle, že už si mysleli, že to nevydrží. A ta slova byla jako taková krabička poslední záchrany: Bůh zvíťazil. Je to hotová věc.

Pokračovat můžete s následující činností:

Vytiskněte [povzbuzující a útěšná slova ze Zjevení](#), můžete vytisknout i dvakrát. Dejte dále k dispozici, ať si každý vybere jeden verš. K tomuto verši ať si vybere jednu nebo více obrazových karet (Obrazy života — život v obrazech), která verš nějak vystihuje — krom velkých barevných karet můžete mít připraveny i zmenšené černobílé (viz předloha ke kopírování v knize Obrazy života — život v obrazech na str. 149nn, které se dají nalepit na papír k vybranému verši). Druhá strana bude pro jejich vlastní myšlenky, zadání může znít takto: Vyberte si verš z Bible, je z knihy Zjevení Janovo, o které jsme si vyprávěli. Vyberte si k němu obraz, který verš vystihuje nebo je mu nějak blízký. Na druhou stranu papíru napište své vlastní myšlenky, které vás k tomu napadají, ať už k biblickému verši nebo ke obrazové kartě. Můžete vysvětlit, jak tomu rozumíte, ale také napsat svůj vlastní verš, slovo, svou vlastní myšlenku, svou vlastní moudrou větu.

Pomůcky: Vytisknuté věty ze Zjevení, barevné karty Obrazy života — život v obrazech, jejich černobílé malé kopie, psací potřeby.

Starší školní děti

Starším dětem můžete rozdat text básně švýcarského básníka Kurta Martiho, uveďte třeba takto, případně [rozdejte pracovní list](#):

Když uvažoval farář a básník Kurt Marti o biblických textech, které mluví o novém nebi a nové zemi (jako je například verš ze Zjevení 21,1 „A viděl jsem nové nebe a novou zemi, neboť první nebe a první země pominuly a moře již vůbec nebylo.“), napadla ho tato báseň o dvou slokách:

nebe které je

není

nebem které přijde

když

nebe a země

pominou

nebe které p?ijde

je

p?icházející pán

když

pánové zem?

odešli

Pozd?ji ji ještě doplnil o další sloky. Uvažujte také o novém nebi a nové zemi, které vid?l Jan, a napište své vlastní pokračování.

O novém nebi a nové zemi můžeme uvažovat tak, že říkáme, jaké nebudou, co do nich rozhodn? nesmí vstoupit, jaké budou, co v nich bude dobrého a krásného.

D?tem krom stávajícího textu můžete rozdat i text s ?ádky k dopln?ní, každý může napsat více slok:

nebe které p?ijde

není

...

nebe které p?ijde

je

...

Pom?cky: Vytiskněte pracovní listy, psací pot?eby.

P?esah

Teologizování pro d?ti: S d?tmi se můžete zamýšlet nad biblickými verši a otevřenými otázkami. B?h říká: Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. (Zj 21,6) Představ si, že by B?h byl jen začátkem, co by to znamenalo?

Nebo: A vid?l jsem nové nebe a novou zemi, nebo? první nebe a první zem? pominuly a mo?e již v?bec nebylo. (Zj 21,1) Pro? musí být nebe i zem? nové?

Alfa a omega: Nau?te se psát alfu a omegu, uka?te si celou ?eckou abecedu. Uka?te si obrazy nebo d?evo? ezby, které obsahují alfu a omegu a zdobí n?které naše modlitebny nebo kostely.

Liturgie

Písň

[Pán ?íká: Já jsem první i poslední](#); Ó, hle?, jak nádherné m?sto (SV 226); [Zjevení 21](#) (SV 260); [Nová zem?](#) (SV 223); [M?že být, že padne vše](#) (EZ 629); [Chvalte Pána](#) (EZ 616); [B?h první slovo má](#) (EZ 615)

Biblický text k zapamatování

Já jsem Alfa i Omega, po?átek i konec. (Zj 21,6)

Rituál

Na konci setkání m?žete spole?n? zapsat do plakátu slovo nebo v?tu, která vystihuje poselství dnešního setkání se Zjevením.

Na za?átku nebo na konci setkání m?žete recitovat verš z 1 Kor 13,13: A tak z?stává víra, nad?je, láska — ale nejv?tší z té trojice je láska.

Okénko do bohoslužeb

Využijte téma krabi?ky poslední záchrany, jak je to navrženo v práci pro mladší školní d?ti — domluvte se však s u?iteli ned?lní školy. Využijte první odstavec a pak se ptejte, zda v?dí, že v Bibli máme také takovou kápézetku. Odpov?? nechte až do ned?lní školy.

Modlitba

Bože, jsi po?átkem — d?kujeme ti. Bože, jsi koncem — d?kujeme ti. Nemusíme se bát, nemusíme si zoufat. Setkáme se s tebou. D?kujeme ti.

Kam dále

[Píse? „Pán ?íká: Já jsem první i poslední“ z p?ipravovaného zp?vníku](#)

[Pracovní list pro starší školní d?ti](#)

[Verše ze Zjevení \(k ?innosti pro mladší školní d?ti\)](#)

[Odkaz na píse?](#)

[Ó hled' jak nádherné m?sto \(SV226\)](#)

[Pomine zem? v suchopár prom?n?ná vidinami](#)

[Nova zem?, nové nebe \(SV223\)](#)

[M?že být, že padne vše](#)

[Chvalte Pána, chvalte Pána, vždy? je dobrotivý](#)

[B?h první slovo má, z tmy sv?tlo povolává](#)

[Cílová skupina](#)

[P?edškolní](#)

[Mladší školní](#)

[Starší školní](#)

[Katechetické cykly](#)

[Dál p?ece nejdeme sami IV \(s apoštolý, s Janem a celou církví\)](#)

[Biblický odkaz \(kat\)](#)

[Zjevení 1](#)

[Zjevení 21](#)